

INFLYATSIYA VA PUL-KREDIT SIYOSATINING O'ZARO ALOQASI: ASOSIY FOIZ STAVKASI ORQALI IQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASH

Xidirov Ulug'bek Gulboy o'g'li

Toshkent xalqaro moliyaviy boshqaruv va texnologiyalar universiteti

Bank ishi va audit yo'nalishi 2-kurs talabasi

email; ulugbekjon0218@gmail.com

Annotatsiya. Mazkur maqola iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda markaziy bankning pul-kredit siyosatining ahamiyatini chuqur tahlil qiladi. Markaziy bankning asosiy foiz stavkasi orqali iqtisodiy faollik va inflyatsiya darajasining boshqarilishi, ularning bir-biriga ta'siri va iqtisodiy o'sish sur'atlarini shakllantirishdagi ro'li keng yoritilgan. Inflyatsiya va uning iqtisodiy o'sish bilan bog'liq muammolari, ayniqsa yuqori inflyatsiyaning ishlab chiqarish xarajatlari va ijtimoiy barqarorlikka qanday ta'sir qilishiga diqqat qaratilgan.

Asosiy foiz stavkalarining o'zgarishi nafaqat ichki iqtisodiyotga, balki xalqaro iqtisodiyotga ham qanday ta'sir ko'rsatishi, eksport va investitsiyalarni qanday shakllantirishi tahlil qilinadi. Maqolada, markaziy banklarning siyosatining global miqyosda qanday aks etishi, ularning qarorlari mamlakat ichidagi iqtisodiy faollik va ishbilarmonlik muhitiga qanday ta'sir qilishi o'rganiladi.

Ushbu ish markaziy banklarning iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashdagi rolini, foiz stavkalarining inflyatsiya va iqtisodiy o'sish bilan qanday o'zaro bog'lanishini chuqur tushunishga yordam beradi va iqtisodiy siyosatni tahlil qilayotgan tadqiqotchilar uchun qimmatli manba bo'lib xizmat qiladi.

Kalit so'zlar: Inflyatsiya, pul-kredit siyosati, asosiy foiz stavkasi, iqtisodiy barqarorlik, markaziy bank, iqtisodiy o'sish, iqtisodiy faollik, kreditlash tizimi, foiz stavkasining ta'siri, likvidlikni boshqarish, xalqaro iqtisodiyot, eksport va investitsiyalar, valyuta kursi, ochiq bozorda operatsiyalar, ijtimoiy barqarorlik.

Kirish

Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash har bir mamlakat uchun muhim maqsadlardan biri hisoblanadi. Iqtisodiy barqarorlikning ta'minlanishi inflyatsiyaning nazorat qilinishi, ish o'rinlarining barqaror bo'lishi, iqtisodiy o'sishning barqarorligi va moliyaviy tizimning ishonchliligi bilan chambarchas bog'liq. Ushbu barqarorlikni ta'minlashda markaziy bankning pul-kredit

siyosati muhim ahamiyatga ega. Markaziy bank, odatda, iqtisodiyotni boshqarish va inflyatsiya darajasini nazorat qilish uchun asosiy vositalardan biri sifatida asosiy foiz stavkasini belgilaydi. Asosiy foiz stavkasi, markaziy bankning tijorat banklariga qarz berish uchun belgilaydigan foiz stavkasi bo'lib, u kreditlar narxini va umumiy iqtisodiy faollikni shakllantiradi.

Shu sababli, inflyatsiya darajasining boshqarilishi markaziy bankning asosiy vazifalaridan biri bo'ladi.

Biroq, inflyatsiyani nazorat qilishda faqatgina markaziy bankning asosiy foiz stavkasini belgilash yetarli emas. Asosiy foiz stavkasi pul-kredit siyosatining bir qismi bo'lib, u iqtisodiy faollikni tartibga solishda, kreditlash tizimining holatini shakllantirishda va inflyatsiyani boshqarishda muhim ro'l o'ynaydi. Asosiy foiz stavkasining pasayishi kreditlashning rag'batlantirilishiga olib keladi, iqtisodiy faoliyatning faollashishiga va inflyatsiyaning oshishiga olib kelishi mumkin, aksincha, uning oshishi kreditlashning qiyinlashishiga, iqtisodiy faollikning sekinlashishiga va inflyatsiyaning pasayishiga olib keladi.

Asosiy Qism

Inflyatsiya va uning iqtisodiyotga ta'siri

Inflyatsiya — bu iqtisodiyotdagi narxlarning umumiy darajasining o'sishi bo'lib, u pulning qadrsizlanishiga olib keladi. Inflyatsiya yuqori darajalari, ayniqsa, ishlab chiqarish xarajatlarini oshirishi, maishiy tovarlar va xizmatlar narxini ko'tarishi, shu bilan birga daromadning kamayishiga va ijtimoiy barqarorlikning yo'qolishiga olib kelishi mumkin. O'rta darajadagi inflyatsiya ko'pincha iqtisodiy o'sish va investitsiyalar uchun ijobiy bo'lsa-da, yuqori darajadagi inflyatsiya esa iqtisodiyotga jiddiy zarar yetkazadi.

Yuqori inflyatsiya darajasi, birinchi navbatda, maishiy iste'molchilarni va ishlab chiqaruvchilarni ta'sirlaydi. Odamlar pulning qadrsizlanishini sezgan sari, ular kelajakdagi xaridlarini kechiktirishga yoki ko'proq tovarlar sotib olishga moyil bo'lishi mumkin, bu esa talabning o'sishiga olib keladi. Biroq, bu o'z navbatida narxlarning yanada o'sishiga olib keladi va iqtisodiy o'sishning barqarorligini buzadi. Shuningdek, yuqori inflyatsiya shart-sharoitlarida, markaziy banklar ko'pincha foiz stavkalarini oshirishga majbur bo'ladi, bu esa kredit olishni qiyinlashtiradi va iqtisodiy faollikni susaytiradi.

Pul-kredit siyosati va uning roli

Pul-kredit siyosati iqtisodiyotni boshqarish va inflyatsiyani nazorat qilishda markaziy banklarning asosiy vositasidir. Markaziy banklar iqtisodiyotni boshqarishda bir nechta instrumentlardan foydalanadi: asosiy foiz stavkasi, likvidlikni boshqarish, valuta kursini manipulyatsiya qilish va boshqalar.

Asosiy foiz stavkasi, markaziy bankning tijorat banklariga qarz berish uchun belgilagan foiz stavkasi bo'lib, iqtisodiy faollikni shakllantirishda muhim rol o'ynaydi.

Asosiy foiz stavkasining pasayishi, banklarning qarz berish shartlarini yengillashtiradi, bu esa iqtisodiy faollikni rag'batlantiradi. Kredit olishning arzonlashuvi, tadbirkorlik faoliyatini oshiradi, iste'molchilarni xarid qilishga undaydi va shu bilan iqtisodiy o'sishga turtki beradi. Aksincha, asosiy foiz stavkasi oshirilganda, banklar qarz berishni cheklaydi, kredit olishning narxi ortadi, bu esa iqtisodiy faollikni susaytiradi. Bu holat inflyatsiyaning kamayishiga olib kelishi mumkin, ammo iqtisodiy o'sish sur'atlarini ham sekinlashtiradi.

Asosiy foiz stavkasining inflyatsiya va iqtisodiy o'sishga ta'siri

Asosiy foiz stavkasi inflyatsiyani nazorat qilishda va iqtisodiy o'sish sur'atlarini boshqarishda muhim ro'l o'ynaydi. Agar inflyatsiya yuqori bo'lsa, markaziy bank ko'pincha foiz stavkasini oshiradi, chunki bu iqtisodiy faollikni susaytiradi va talabni pasaytiradi, shu bilan inflyatsiyani kamaytiradi. Biroq, foiz stavkalarining oshirilishi iqtisodiy faollikning sekinlashishiga olib keladi va ish o'rinlari yaratish hamda iqtisodiy o'sish sur'atlarini pasaytiradi.

Bundan tashqari, asosiy foiz stavkasi nafaqat ichki iqtisodiyotga, balki xalqaro iqtisodiyotga ham ta'sir ko'rsatadi. Yuqori foiz stavkasi valyutani kuchaytiradi, bu esa eksportni qiyinlashtiradi, chunki xorijiy mamlakatlar uchun eksport qilinadigan mahsulotlar qimmatlashadi. Shu bilan birga, yuqori foiz stavkasi chet el investitsiyalarini jalb qilishga yordam beradi, ammo bu holat mamlakat ichidagi iqtisodiy faollikni pasaytirishi mumkin.

Pul-kredit siyosatining iqtisodiy barqarorlikka ta'siri

Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda pul-kredit siyosatining o'rni juda katta. Inflyatsiya va iqtisodiy o'sishning barqarorligini ta'minlash uchun markaziy banklarning asosiy foiz stavkalarini optimallashtirish zarur. Agar asosiy foiz stavkasi optimal bo'lsa, iqtisodiy o'sish va inflyatsiya darajasi bir-birini to'ldirib, mamlakatning iqtisodiy barqarorligini saqlashga yordam beradi. Shuningdek, markaziy banklarning boshqa vositalari, masalan, likvidlikni boshqarish va ochiq bozorda operatsiyalar amalga oshirilishi, iqtisodiy barqarorlikka katta ta'sir ko'rsatadi.

Hozirgi zamon pul-kredit siyosatining amaliyoti

Bugungi kunda ko'plab rivojlangan va rivojlanayotgan mamlakatlarda markaziy banklar pul-kredit siyosatini amalga oshirishda asosiy foiz stavkasini doimiy ravishda qayta ko'rib chiqib turadilar. Misol uchun, AQSh Federal

Rezervi, Yevropa Markaziy Banki va boshqa markaziy banklar inflyatsiyani boshqarish va iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish uchun asosiy foiz stavkalarini tez-tez o'zgartiradilar. Ushbu markaziy banklar o'z siyosatlarini amalga oshirayotgan paytda, ularning qarorlari global iqtisodiyotga ham ta'sir ko'rsatadi, shuningdek, ularning qarorlari mamlakat ichidagi ishbilarmonlik muhitini shakllantiradi.

Hozirda inflyatsiyani oldini olishda bir qator muammolar yuzaga kelmoqda, chunki iqtisodiy tizimlar, global o'zgarishlar va davlat siyosatining qarorlari o'zaro ta'sir qiladi.

Muammolar

Global ta'sirlar va narxlarning o'sishi:

Yuqori global energiya narxlari (masalan, neft va gaz) va oziq-ovqat mahsulotlarining narxlarining o'sishi inflyatsiyani kuchaytirishi mumkin. Boshqa mamlakatlardagi inflyatsiya darajasi ham milliy iqtisodiyotga ta'sir qiladi, chunki ko'plab davlatlar global ta'minot zanjiriga bog'liq. Xususan, energiya va xom ashyo narxlarining oshishi, ishlab chiqarish xarajatlarini oshiradi va bu esa ichki inflyatsiyani kuchaytiradi.

Pul taklifining oshishi:

Ko'plab mamlakatlarda iqtisodiy o'sishni rag'batlantirish maqsadida pul ta'minoti oshirildi. Markaziy banklarning pul siyosatini yumshatishi, yuqori likvidlikni ta'minlash orqali iqtisodiy faollikni rag'batlantirishga harakat qilinadi. Ammo bu pul miqdori oshishi, vaqt o'tishi bilan, narxlarning ortishiga olib kelishi va inflyatsiya darajasining oshishiga sabab bo'lishi mumkin.

Valyuta kursi o'zgarishlari:

Valyuta kursining sezilarli darajada pasayishi, import tovarlarining narxining oshishiga olib keladi. Agar milliy valyuta qadrsizlana boshlasa, import qilinadigan mahsulotlar va xizmatlarning narxi ko'tariladi, bu esa inflyatsiyani kuchaytiradi. O'zaro valyutalar bo'yicha o'zgarishlar, mamlakat ichidagi narxlar darajasini yanada oshirishi mumkin.

Qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat xavfsizligi:

Oziq-ovqat narxlarining oshishi inflyatsiyani keltirib chiqaradigan asosiy omillardan biridir. Oziq-ovqat ishlab chiqarishdagi qiyinchiliklar, iqlim o'zgarishi va qishloq xo'jaligi sohasidagi inqirozlar narxlarning oshishiga olib keladi. Narxlarning oshishi, ayniqsa, past daromadli oilalar uchun og'ir iqtisodiy holatni yuzaga keltiradi.

Siyosiy noaniqlik va iqtisodiy ishonchsizlik:

Siyosiy beqarorlik, iqtisodiy ishonchsizlikni kuchaytirishi va inflyatsiya darajasining oshishiga olib kelishi mumkin. Mamlakatlarda iqtisodiy siyosatning o'zgarishi, nafaqat ichki, balki xalqaro investorlarning qarorlariga ham ta'sir qiladi. Siyosiy noaniqlik, investorlar uchun xavfni oshiradi va bu nafaqat kapitalning chiqishiga, balki iqtisodiy o'sish sur'atlarining pasayishiga ham olib keladi.

Iqtisodiy faollikning o'sishi va talabning oshishi:

Yuqori talab inflyatsiyani kuchaytirishi mumkin. Agar iqtisodiyotda talab yuqori bo'lsa, bu narxlarning oshishiga olib keladi. Buning natijasida, ishlab chiqaruvchilar yuqori narxlarni qo'yishga moyil bo'lishadi, chunki iste'molchilar yuqori narxlarni to'lashga tayyor. Bu holat talabni oshiradi va inflyatsiyani keltirib chiqaradi.

Kreditlash va foiz stavkalari:

Pul-kredit siyosatining bir qismi sifatida foiz stavkalarining o'zgartirilishi inflyatsiyani boshqarish uchun muhim vosita bo'lib, shu bilan birga kreditlash shartlari va iqtisodiy faollikni boshqarishda muhim o'rin tutadi. Ammo, kreditlashning ko'payishi va foiz stavkalarining pastligi inflyatsiyani kuchaytirishi mumkin. Bunda, markaziy bankning qarorlari ham to'g'ri va samarali bo'lmasligi mumkin, chunki kreditlash o'sishi talabni oshiradi va narxlarning ortishiga olib keladi.

Iqtisodiy rivojlanishning notengligi:

Iqtisodiy rivojlanishning notengligi, ya'ni ba'zi sohalar va mintaqalarda iqtisodiy o'sishning yuqori darajaga yetishi, boshqa sohalarda esa sust o'sish inflyatsiyani kuchaytirishi mumkin. Agar ba'zi sohalar yuqori o'sish sur'atlarini ko'rsatsa, bu talabning o'sishiga olib keladi va narxlarning oshishiga sabab bo'ladi.

Bozor monopoliyalarining mavjudligi:

Monopolistik tuzilmalar va raqobatning sustlashishi, ishlab chiqarish narxlarini oshirishga olib keladi. Agar biror sohada bir nechta kompaniya bozorni monopoliyalashgan bo'lsa, ular narxlarni o'z ixtiyoriga ko'ra belgilashi mumkin, bu esa inflyatsiyani kuchaytiradi. Bozorning monopoliyalashuvi, narxlarni yuqori darajaga olib chiqishi va iqtisodiy o'sish sur'atlarini sekinlashtirishi mumkin.

Ijtimoiy yordam va subsidiya siyosati:

Ijtimoiy yordam va subsidiya siyosatining noto'g'ri amalga oshirilishi inflyatsiyani kuchaytirishi mumkin. Agar davlat subsidiya va yordamlarni

haddan tashqari kengaytirs, bu iqtisodiyotda ortiqcha pul ta'minotiga olib kelishi mumkin, bu esa inflyatsiya bosimlarini kuchaytiradi.

Inflyatsiyani oldini olish uchun turli muammolar mavjud, ammo bu muammolarni hal qilish uchun bir qator samarali yechimlar ham mavjud.

Yechimlari

Global ta'sirlar va narxlarning o'sishi

Diversifikatsiya va importni qisqartirish: Mahalliy ishlab chiqarishni oshirish, energiya manbalarini diversifikatsiya qilish va importga bo'lgan qaramlikni kamaytirish inflyatsiya bosimlarini kamaytirishi mumkin.

Yashil energiya siyosatlari: Yangi energiya manbalarini rivojlantirish (masalan, qayta tiklanadigan energiya) global energiya bozoridagi o'zgarishlarga qarshi mustahkam turishni ta'minlaydi.

Pul taklifining oshishi:

Pul siyosatini qattiqashtirish: Markaziy banklar pul ta'minotini tartibga solib, inflyatsiya bosimlarini kamaytirish uchun foiz stavkalarini oshirishi kerak. Bu kreditlash shartlarini cheklashga va narxlarning oshishini to'xtatishga yordam beradi.

Reja asosida pul siyosati: Markaziy banklar pul siyosatining doimiy va o'zgarmas bo'lganligini ta'minlash orqali, iqtisodiy ishonchni oshirishi va inflyatsiyani nazorat qilishi mumkin.

Valyuta kursi o'zgarishlari:

Valyuta siyosatini mustahkamlash: Milliy valyutani qo'llab-quvvatlash uchun markaziy banklar valyuta bozorida faol ishtirok etishlari kerak. Yuqori foiz stavkalari va likvidlikni boshqarish orqali valyutani kuchaytirish mumkin.

Valyuta rezervlarini ko'paytirish: Milliy valyutani stabilizatsiya qilish uchun davlat valyuta rezervlarini kuchaytirish va iqtisodiy barqarorlikni saqlashga e'tibor qaratishi kerak.

Qishloq xo'jaligi va oziq-ovqat xavfsizligi:

Mahalliy oziq-ovqat ishlab chiqarishni rag'batlantirish: Qishloq xo'jaligi texnologiyalarini rivojlantirish, mahsulotlarning o'z vaqtida yetkazib berilishiga ta'sir qiluvchi tizimlarni mustahkamlash orqali oziq-ovqat narxlarini barqarorlashtirish.

Iqlim o'zgarishiga qarshi kurash: Iqlim o'zgarishi bilan kurashish uchun ekotizimlarni mustahkamlash va qishloq xo'jaligini diversifikatsiya qilish zarur.

Siyosiy noaniqlik va iqtisodiy ishonchsizlik:

Siyosiy barqarorlikni ta'minlash: Iqtisodiy siyosatning izchil va barqaror bo'lishini ta'minlash, investitsiyalar uchun ishonchni oshiradi. Siyosiy muammolarni hal qilish orqali iqtisodiy ishonchni tiklash zarur.

Hukumatning iqtisodiy siyosati shaffofligi: Hukumatlar o'z siyosatlarini aniq va shaffof ravishda amalga oshirishi, investorlar va fuqarolar uchun ijobiy iqtisodiy muhit yaratadi.

Iqtisodiy faollikning o'sishi va talabning oshishi:

Talabni boshqarish: Iqtisodiy siyosat orqali talabni boshqarish, masalan, soliq siyosati yoki yengil sanoatni rag'batlantirish orqali inflyatsiya bosimlarini kamaytirish mumkin.

Samarali ishlab chiqarishni oshirish: Mahsulotlarning yetkazib berish qobiliyatini oshirish va ishlab chiqarish samaradorligini yaxshilash orqali talabning o'sishi narxlarni ko'tarishini oldini olish mumkin.

Kreditlash va foiz stavkalari:

Foiz stavkalarini optimallashtirish: Markaziy banklar kreditlashni rag'batlantirish va inflyatsiyani boshqarish uchun foiz stavkalarini ehtiyotkorlik bilan belgilashlari kerak. Ularning o'zgarishi iqtisodiy faollikni boshqarishga yordam beradi.

Kreditlash shartlarini qat'iylashtirish: Iqtisodiy faollikning haddan tashqari o'sishini oldini olish uchun kreditlash shartlarini nazorat qilish, byudjetning barqarorligini ta'minlaydi.

Iqtisodiy rivojlanishning notengligi:

Regional siyosatlar: Mintaqaviy iqtisodiy rivojlanishning teng bo'lishi uchun ta'minot zanjirlarini diversifikatsiya qilish va iqtisodiy infrastrukturani rivojlantirishga e'tibor qaratish zarur.

Ta'lim va malaka oshirish: Xalqaro va mahalliy ishchi kuchini malaka oshirish orqali har xil sohalarda barqaror o'sishni ta'minlash mumkin.

Bozor monopoliyalarining mavjudligi:

Antimonopol siyosatining kuchaytirilishi: Monopoliyalarning oldini olish va raqobatni rag'batlantirish uchun antimonopol qonunlarini kuchaytirish va ularni samarali amalga oshirish zarur.

Raqobatni qo'llab-quvvatlash: Raqobatni rag'batlantirish va bozorlarda ko'proq ixtiyoriy faoliyatni ta'minlash orqali narxlar ko'tarilishini oldini olish mumkin.

Ijtimoiy yordam va subsidiya siyosati:

Subsidiya siyosatining optimallashtirilishi: Ijtimoiy yordam va subsidiya siyosatini muvozanatlash, ularning iqtisodiy ta'sirlarini diqqat bilan tahlil qilish.

Subsidiya to'g'ri taqsimlanishi va faqat kerakli guruhlarga mo'ljallangan bo'lishi zarur.

Ijtimoiy himoya tizimini takomillashtirish: Past daromadli qatlamlarni qo'llab-quvvatlash uchun ijtimoiy himoya tizimlarini rivojlantirish va ularning samaradorligini oshirish zarur.

Xulosa

Mazkur maqola iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashda markaziy bankning pul-kredit siyosatining o'rni va asosiy foiz stavkasining ta'sirini o'rganib chiqqan holda, inflyatsiya va iqtisodiy o'sishning o'zaro bog'liqligini keng tahlil etildi. Iqtisodiy barqarorlikni saqlashda markaziy banklarning asosiy foiz stavkalarini optimallashtirish zarurati ortib bormoqda. Asosiy foiz stavkalarining o'zgarishi iqtisodiy faollik va inflyatsiya darajasini bevosita ta'sir qilishi, shu bilan birga, iqtisodiy o'sishni va investitsiyalarni rag'batlantirishi yoki susaytirishi mumkin.

Shu bilan birga, yuqori inflyatsiya darajasi iqtisodiy o'sishning sekinlashishiga olib kelishi, narxlar darajasining oshishi va jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlikni yo'qotishga sabab bo'lishi mumkin. Shuning uchun, markaziy banklar inflyatsiyani boshqarish uchun foiz stavkalarini oshirish orqali talabni pasaytirish, kreditlashni qiyinlashtirish va iqtisodiy faollikni susaytirishadi. Biroq, yuqori foiz stavkalari eksportni qiyinlashtirishi, valyuta kursining o'zgarishiga olib kelishi va xalqaro iqtisodiyotga salbiy ta'sir ko'rsatishi mumkin.

Xulosa qilib aytganda, markaziy banklar tomonidan amalga oshirilayotgan pul-kredit siyosati, iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash va inflyatsiyani nazorat qilishda muhim vosita hisoblanadi. Shuningdek, iqtisodiy siyosatning samaradorligi global iqtisodiy sharoitlarga moslashuvchanlikni talab qiladi. Asosiy foiz stavkalarini optimallashtirish, kreditlash shartlarini boshqarish va boshqa iqtisodiy vositalar orqali iqtisodiy o'sishning barqarorligini saqlash va inflyatsiyani boshqarish mumkin bo'ladi

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi, T.: "O'zbekiston", 2010.
2. O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasi Markaziy banki to'g'risida"gi qonun, T.: "O'zbekiston", 1995.
3. O'zbekiston Respublikasining "Banklar va bank faoliyati to'g'risida"gi qonuni, T.: "O'zbekiston", 1996.

4. Gulboy o'g, X. U. B. (2025). AKSIYADORLIK TIJORAT BANKLARINING RIVOJLANISHIDA XALQARO STANDARTLARINING RO'LI. ZAMIN ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 1(3), 52-56.

5. Muratovich, M. F., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). TA'LIMDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING ROLI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 9, 237-240.

6. Axadjon o'g'li, A. A. (2024). MAMLAKAT IQTISODIYOTINING O'SISHIDA FDI NING ROLI. *University Research Base*, 691-694.

7. Axadjon o'g'li, A. A., & Murotovich, M. F. (2024). O'ZBEKISTON KELAJAGINI SHAKLLANTIRISHDA JSTNING HAL QILUVCHI ROLI: MINTAQALAR BO'YICHA BARQAROR VA INKLYUZIV RIVOJLANISH. *University Research Base*, 498-502.

8. Mulaydinov, F. (2024). Application, place and future of digital technologies in the educational system. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.

9. Jumanova, S. (2024). Analysis of PISA test results in Uzbekistan and prospects of preparing primary education students for PISA test. *Nordik ilmiy-amaliy elektron jurnali*.

10. Axadjon o'g'li, A. A., & Tursunboy o'g'li, N. J. (2023). SANOATNING YAIMGA TA'SIRINI BAHOLASH. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 290-293.

11. Axadjon o'g'li, A. A. (2023). RAQAMLI IQTISODIYOTNING RIVOJLANISHDAGI O'RN. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 271-273.

12. Axadjon o'g'li, A. A. (2023). ZAMONAVIY AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA TEXNOLOGIYALARINING MUAMMOLARI VA YECHIMLARI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 333-338.

13. Xusanovich, A. O. (2023). MALAYZIYADA ISLOMIY MOLIYA, TO'G'RIDAN-TO'G'RI XORIJIY INVESTITSİYALAR VA IQTISODIY RIVOJLANISH O'RTASIDAGI MUNOSABATLARNING EKONOMETRIK TAHLILI ASOSIDA O'ZBEKISTON UCHUN TAVSIYALAR. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 7, 60-64.

14. Ikromjonovna, J. S., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O'ZBEKISTONDA PISA TESTI NATIJALARI VA BOSHLANG'ICH TA'LIM O'QUVCHILARINI BU TESTGA TAYYORLASH ISTIQBOLLARI. QO'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI, 9, 159-162.

15. Turanboyev, B., & Abdullayev, A. (2023). DAVLAT, KORXONA VA TASHKILOTLAR BYUDJETINI TO'G'RI TAQSIMLASH

TENDENSIYALARI. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 3(4), 304-309.

16. Azamjon o'g'li, U. A., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). Sun'iy intellekt va raqamli iqtisodiyot rivojlanishi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 1, 73-75.

17. Ahrorjon, A., & Gafurov, X. (2023). IQTISODIY SIYOSATNING RIVOJLANISHIDA FISKAL VA PUL-KREDIT SIYOSATI. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 310-313.

18. Otto, M., & Thornton, J. (2023). CHATGPTNING IQTISODIYOTGA TA'SIRI: SUN'IY INTELLEKTNING KASBIY MEHNAT BOZORIGA TA'SIRI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 7, 65-71.

19. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). ISLAMIC FINANCE PROBLEMS AND SOLUTIONS: Study guide. *AMAZON PUBLICATION ISBN-13: 9798863282282*, 1, 200.

20. Axrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). TA'LIM SIFATI OSHISHIDA JSTNING O 'RNI. *YANGI O 'ZBEKISTONDA IJTIMOIIY-INNOVATSION TADQIQOTLAR*, 2(1), 113-118.

21. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOMIY MOLIYA BARQARORLIK OMILLARI: EKONOMETRIK TAHLILLAR VA DALILLAR. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(9), 74-94.

22. Tursunboy o'g'li, N. J., & Axadjon o'g'li, A. A. (2023). O 'zbekistonning jahon savdo tashkilotiga a'zo bo 'lish uchun uzoq yo 'li va xitoy tajribasi. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 1, 43-47.

23. Акабирходжаева, Д. Р., & Абдуллаев, А. А. (2024). ВЛИЯНИЕ СОВРЕМЕННЫХ ТЕХНОЛОГИЧЕСКИХ ИННОВАЦИЙ НА РАЗВИТИЕ МИРОВОГО ФИНАНСОВОГО РЫНКА. *Экономика и социум*, (11-1 (126)), 729-739.

24. Akabirxodjayeva, D., & Abdullayev, A. (2024). TEXNOLOGIK INNOVATSIYALARNING JAHON MOLIYA BOZORINING RIVOJLANISHIGA TA'SIRI. *QO 'QON UNIVERSITETI XABARNOMASI*, 13, 89-96.

25. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2023). SUN'IY INTELLEKT (AI) VA ISLOM MOLIYASI. *Qo 'qon universiteti xabarnomasi*, 188-190.

26. Turanboyev, B., Abdupattayev, A., & Abdullaev, A. (2023). INFLYATSIYANING QIMMATLI QOG'OZLAR DAROMADIGA TA'SIRI. *Yosh tadqiqot Jurnali*, 2(2), 88-100.

27. Akhmadjonov, O. X. (2023). ISLOM BANK TIZIMI UCHUN SHARTNOMA HUQUQI VA ASOSIY TAMOYILLARI. *Educational Research in Universal Sciences*, 2(5), 600-613.
28. Keldiboyeva, Z. M. Q., & Abdullaev, A. A. O. G. L. (2022). Inklyuziv ta'limga bo'lgan ehtiyojlar va sabablar, inklyuziv ta'limga jalb qilish. *Science and Education*, 3(11), 704-711.
29. NAVOI, A., & BABUR, Z. M. (2022). RESEARCH AND EDUCATION.
30. Akhrorjon, A., & Maxliyoxon, O. (2024). IMPACT, RESULTS AND CONSEQUENCES OF WTO ACCESSION ON THE EDUCATION SYSTEM. *International Multidisciplinary Journal of Universal Scientific Prospectives*, 2(1), 6-15.
31. Oybek, A., Abdullaev, A., Mavlonbekov, X., & Sharifjonov, Z. (2023). ISLOM MOLIYASIDA MUSHORAKA SHARTNOMASI. *Umumjahon fanlari bo'yicha ta'lim tadqiqotlari*, 2(1), 593-599.
32. Abdullaev, A. (2022). BOBUR VA BOBURIYLAR SULOLASINING JAHON SIVILIZATSIYASINING YANGILANISHIGA QO'SHGAN HISSASI. *NEW RESEARCH ON THE WORKS OF ALISHER NAVOI AND ZAHIRUDDIN MUHAMMAD BABUR*, 1.
33. Abdullaev, A., & Odilova, M. (2024). The Role of WTO in Improving the Quality of Education. *Yosh Tadqiqotchi Jurnal*, 3(1), 140-148.
34. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2022). Characteristics of Islamic Finance. In *International scientific conference" Topical issues of the economy in modern*.
35. Akhmadjonov, O., Abdullaev, A., Ubaydullayev, A., Omonov, I., & Mirzamahmudov, B. (2022). ISLOM BANKI VA AN'ANAVIY BANKLAR O'RTASIDAGI FARQLAR. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(10-2), 755-761.
36. Akhrorjon, A. (2022). Uzbekistan and the World Trade Organization management system. In *International scientific conference" Topical issues of the economy in modern*.
37. Akhrorjon, A., & Oybek, A. (2022). Danger in Islamic Banking. In *International scientific conference" Topical issues of the economy in modern*.